ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
ประจำจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรสาคร
034-450320-2
moac_skn@yahoo.com
https://www.opsmoac.go.th/samutsakhon-home

นายกฤตกร แซ่เอี๊ยบ

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

นายกฤตกร แซ่เอี๊ยบ

อายุ 64 ปี

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพ มีบุตร-ธิดา รวม 4 คน บุตร 1 คน ธิดา 3 คน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 52/4 หมู่ที่ 1 ตำบลบางกระเจ้า
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000

โทรศัพท์ 081-434-5496

อาชีพ ประมงชายฝั่ง และแปรรูปอาหารทะเล

รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย ปี 2561
- โล่เกียรติคุณ อาสาเฝ้าระวังการทำประมงดีเด่น “ศนเฝ้าทะเล” กรมประมง ปี 2558
- รางวัลคนดีแทนคุณแผ่นดิน จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2556
- รางวัลคนไทยหัวใจสีเขียว (คนค้นคนอวอร์ด ครั้งที่ 3) ปี 2555
- โล่เกียรติคุณ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง
- รางวัลคนดีศรีสาคร สาขาการประมงชายฝั่ง สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสาคร ปี 2549

ชีวิตที่พอเพียง

นายกฤตกร แซ่เอี๊ยบ พื้นฐานครอบครัวประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน โดยหลังจากเกณฑ์ทหาร ได้กลับมาสมัครเป็นลูกเรือของเรือประมงขนาดใหญ่ และไต่เต้าขึ้นเป็นนายท้ายเรือ ไต๋ก๋งเรือ จนในที่สุดสามารถซื้อเรือประมงเป็นของตนเองได้ ต่อมาทำนากุ้งกุลาดำควบคู่กันไป แต่ประสบภาวะขาดทุนเนื่องจากมีต้นทุนในการเช่าที่และปัญหาโรคระบาดในกุ้ง เพราะทำไปตามกระแสนิยม ไม่ได้ศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง จึงทำให้มีหนี้สินจำนวนมาก จนในที่สุดจำเป็นต้องขายเรือประมงและกลับมาทำประมงแบบพื้นบ้าน เริ่มจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ดำเนินการผลิตและพัฒนาอย่างสมดุล ไม่เร่งรีบ ไม่ลงทุนจนเกินตัว ไม่ก่อหนี้สินและ

ไม่ทำตามกระแสของการเปลี่ยนแปลง จนสามารถพึ่งพาตนเองได้และสังเกตเห็นว่าทรัพยากรทางทะเลเริ่มลดลง โดยเฉพาะปูที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งมีสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมถูกทำลายทำให้สัตว์น้ำไม่มีที่เพาะพันธุ์และวางไข่ จึงเริ่มรณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกชุมชนและกลุ่มเครือข่ายทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ กระตุ้นจิตสำนึกและผลักดันให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม นอกจากนี้นายกฤตกรยังเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในชุมชน ด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่หาความรู้และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน

นายกฤตกร เป็นผู้ดำเนินชีวิตด้วยความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ดำเนินการผลิต และพัฒนาอย่างสมดุล ไม่เร่งรีบ ไม่ลงทุนจนเกินตัว ไม่ก่อหนี้สิน และไม่ทำตามกระแส

ของการเปลี่ยนแปลง ยึดหลักความพอเพียง หากจะทำการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานศักยภาพที่มีอยู่ของตนเอง เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่เดิมของชุมชน มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยไม่ประมาท มีการออมทรัพย์และมีทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง รวมทั้งมีทางเลือกที่พร้อมรับการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

นายกฤตกร เป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับด้านวิชาการ และมีความรอบคอบในการที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาประกอบการวางแผนเพื่อการปฏิบัติอย่างระมัดระวัง ในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และนำความรู้นั้นมาใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดประโยชน์แก่ตนเองและแก่ชุมชน เช่น สัมมนาเครือข่ายพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และนำความรู้ทางด้านกฎหมายที่ได้รับมาใช้เป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนอย่างทั่วถึง รวมถึงช่วยให้คนในชุมชนมีความตระหนักถึงปัญหาจากการทำลายสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และเป็นผู้ดำรงชีวิตยึดในหลักคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ อดทน มีความเพียร สำนึกรับผิดชอบ และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายกฤตกร ได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ โดยเริ่มจากการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตกะปิในชุมชน เนื่องจากบ้านกระซ้าขาวเป็นแหล่งชุมชนผลิตกะปิของจังหวัดสมุทรสาคร จนเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง จึงก่อตั้งสหกรณ์ผู้ผลิตกะปิสมุทรสาคร จำกัด จำนวนสมาชิกกว่า 80 หลังคาเรือน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน คือ กุ้งเคย ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการทำกะปิ ประกอบกับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปอาหาร มาสร้างเป็นรายได้ให้แก่สมาชิก สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิก และมีอำนาจในการต่อรองด้านการซื้อขายสินค้าที่ผลิตได้ในกลุ่ม เป็นแหล่งจัดหาเงินทุนในการประกอบอาชีพของสมาชิก ทำให้พึ่งพาตนเองได้ ประกอบกับนายกฤตกรได้ทำการส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการรวมกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล การรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เช่น การจัดตั้งธนาคารปู คอกหอย และบ้านปลา เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน เพิ่มปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำ การรณรงค์และสร้างจิตสำนึกคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การทำป่าเทียมและไม้ไผ่ชะลอคลื่น

เพื่อป้องกันการไหลของดินเลน การปลูกต้นโกงกาง ต้นแสมเพื่ออนุบาลสัตว์อ่อน ซึ่งผลงานที่นายกฤตกร ได้สร้างสรรค์สามารถนำไปแก้ไขปัญหาในหลากหลายพื้นที่ และเกิดประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กับชุมชน กลุ่มและเครือข่าย ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งเป็นชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพประมง สร้างงานให้กับคนในชุมชน และเครือข่าย

การขยายผลงาน

นายกฤตกร ได้ศึกษาค้นคว้าและถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนใกล้ชิด รวมถึงคนในชุมชน และมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายขยายความรู้โดยเริ่มจากเครือข่ายกลุ่มประมงขนาดเล็กโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายผลงานผ่านการสร้างมัคคุเทศก์น้อย โดยมีการอบรมให้กับนักเรียนในชุมชนให้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนสามารถบอกเล่าให้กับผู้มาเยือนได้ อีกทั้งมีการเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ รวมถึงเป็นที่ศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษาและผู้ที่สนใจทั้งในและต่างประเทศ

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

ด้านการเป็นผู้นำชุมชนและเครือข่าย มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำประมงพื้นบ้านบางกระเจ้า และสหกรณ์ผู้ผลิตกะปิสมุทรสาคร จำกัด (กลุ่มนิติบุคคลตามกฎหมาย) จำนวนสมาชิกกว่า 80 หลังคาเรือน โดยผลักดันให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรและเป็นสหกรณ์ รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ และส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มธนาคารปูม้า กลุ่มประมงพื้นบ้าน กลุ่มอนุรักษ์หอยพิม กลุ่มเลี้ยงหอยแมลงภู่ กลุ่มแปรรูปอาหารทะเล กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น สำหรับในระดับเครือข่ายเป็นผู้ประสานงานในเครือข่ายประมงอ่าวไทยตอนบน หรือเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน (อ่าวตัวกอ) มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดกว่า 700 คน ครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด และเป็นผู้ประสานเครือข่ายภาคีเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประกอบด้วย 4 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายอ่าวไทยตะวันออก เครือข่ายประมงอ่าวไทยตอนบน เครือข่ายประมงอ่าวไทยตอนล่าง และเครือข่ายประมงฝั่งอันดามัน มีจำนวนสมาชิกทั้งหมดกว่า 2,000 คน ครอบคลุมพื้นที่ 24 จังหวัด นอกจากนี้ยังได้รับเชิญให้ร่วมเป็นคณะกรรมการประมงแห่งชาติ คณะกรรมการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ประธานอนุกรรมการชุมนุมสหกรณ์ประมงแห่งประเทศไทย รวมถึงได้รับเชิญเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับส่วนราชการ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาด้วย

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

1. ธนาคารปู มี 2 ประเภท ดังนี้

แพลอยน้ำ

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ถังน้ำ 200 ลิตร
2. ไม้กระดาน สำหรับทำพื้น
3. ไม้ไผ่
4. ตะกร้าพลาสติก
5. เหล็ก
6. เชือก

ขั้นตอนการทำ

1. นำไม้ไผ่มาประกอบกันให้เป็นโครงสร้างแบบโป๊ะ สามารถรับน้ำหนักคนจำนวนมากได้

2. ใช้ไม้กระดานปูพื้น เพื่อให้คนสามารถยืนและทำกิจกรรมบนแพลอยน้ำได้ โดยเว้นช่องว่างสำหรับใส่คอนโดปู

3. นำถังน้ำมาประกอบและยึดติดกับโครงสร้างของแพเป็นทุ่นลอย เพื่อให้แพสามารถลอยน้ำได้

4. นำแพที่ประกอบเสร็จเรียบร้อยแล้วไปลอยน้ำ และใช้เชือกผูกแพเพื่อกันไม่ให้แพเคลื่อนที่ออกจากฝั่ง

5. จัดทำคอนโด โดยใช้ตะกร้าพลาสติกแยกตะกร้าละ 1 ตัว เป็นการแยกอาณาเขตการอยู่อาศัยของแม่ปูแต่ละตัว เพื่อป้องกันการกัดกินและนำตะกร้ามาซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น ผูกเป็นกระชัง คล้ายคอนโดมิเนียม ก่อนจะปล่อยลงน้ำ

6. ใส่แม่ปูในคอนโดชั้นละ 1 ตัว นำคอนโดไปใส่ในช่องว่างของแพและผูกคอนโดติดไว้กับแพ

7. แม่ปูจะอยู่ในคอนโด 7-10 วัน รอให้แม่ปูสลัดไข่ออกลงสู่ทะเล เมื่อถึงเวลาแม่ปู จะเอาขาเขี่ยไข่ออก ไข่ที่ถูกเขี่ยออกจากตัวแม่ก็จะฟักเป็นตัวอ่อนและกินอาหารตามธรรมชาติหลังจากที่ถูกปล่อยลงสู่ชายฝั่งทะเลจนเติบโตเป็นปูขนาดใหญ่

ข้อดี คือ ลูกปูจะได้ผลผลิตดี ไม่ถูกสัตว์ทะเลกิน เนื่องจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีความขุ่นเป็นที่หลบพักจากสัตว์ทะเลอื่น ๆ ได้

ข้อเสีย คือ แม่ปูเมื่อสลัดไข่แล้วจะตาย เพราะน้ำมีความขุ่น ทำให้อัตราการรอดของแม่ปูน้อยลง

ข้อจำกัด ไม่มี แต่อาจมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์ที่ต้องเลือกใช้วัสดุที่คงทน ซึ่งขึ้นอยู่กับทุน ถ้าทุนน้อย มีผู้สนับสนุนน้อย สามารถใช้เหล็กธรรมดาหรือไม้แทนสแตนเลส

ธนาคารปูบนพื้นดิน

<u>วัสดุ/อุปกรณ์</u>

1. ถังน้ำ
2. สายยาง
3. ท่อพีวีซี
4. วาล์วเปิด-ปิด

ขั้นตอนการทำ

1. นำถังน้ำเจาะรูเพื่อต่อสายยางให้น้ำสามารถไหลผ่านได้

2. ต่อสายยางกับท่อพีวีซีเพื่อระบายน้ำ และไข่ของแม่ปูไหลลงสู่ทะเล

3. ต่อวาล์วสำหรับการเปิดปิดน้ำ

4. นำน้ำทะเลที่ผ่านการกรองจนใสใส่ลงในถัง และใส่แม่ปูลงไปในถัง เมื่อแม่ปูสลัดไข่ก็สามารถเปิดวาล์วน้ำให้ไข่ไหลผ่านสายยาง ท่อน้ำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติต่อไป

ข้อดี

1. เยาวชน ประชาชน ผู้สนใจสามารถเห็นกระบวนการ วงจรชีวิตของปูได้ชัดเจนทุกขั้นตอน

2. อัตราการรอดของแม่ปูมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการกรองน้ำทะเลให้มีความใสก่อนจึงจะนำมาใส่ถังพัก

2. บ้านปลา หรือปะการังเทียมมีชีวิต

ประโยชน์

1. เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์
2. เป็นที่เพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ สร้างอาชีพ สร้างรายได้
3. เป็นที่หยุดการกัดเซาะชายฝั่งของคลื่นลม
4. สามารถเปลี่ยนลักษณะนิสัยของชาวประมง โดยเปลี่ยนจากการล่าเป็นการเลี้ยง
5. เป็นที่สะสมของตะกอนดิน เป็นอาหารให้สัตว์น้ำวัยอ่อน

วัสดุ/อุปกรณ์ ได้แก่ ไม้ไผ่

ขั้นตอนการทำ

1. นำไม้ไผ่มาปักเป็นกลุ่มลงในทะเล ทำเป็นบ้าน
2. นำไม้ไผ่มาปักรอบ ๆ ล้อมรั้ว เพื่อป้องกันเครื่องมือทำการประมงไม่ให้เข้ามาบริเวณบ้านปลาได้
3. น้ำทะเลจะไหลตามวงรอบ กระแสน้ำวนจะพัดเอาตะกอนสะสมอยู่ในบ้านปลา ปลาก็จะเข้าไปอยู่อาศัยในบ้านที่เราทำไว้ เนื่องจากมีอาหารและเป็นสถานที่หลบพักของปลาได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งขยายพันธุ์ออกลูกออกหลาน

แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร

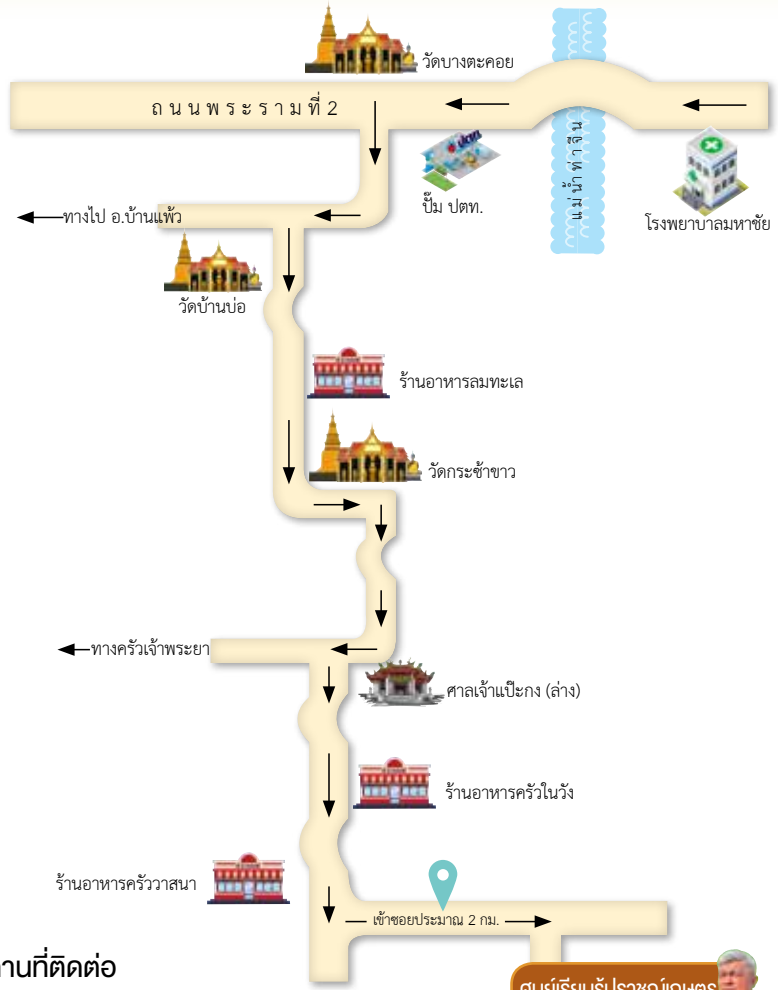

สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ 2/4 หมู่ที่ 1 ตำบลบางกระเจ้า
อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000

โทรศัพท์ 081-434-5496

นายสุทัศน์ รอดคลองตัน

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขา ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายสุทัศน์ รอดคลองตัน

อายุ	67 ปี
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
สถานภาพ	สมรส
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองตัน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 76150
โทรศัพท์	034-858-233, 08-6178-2209
อาชีพ	เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2563
- รางวัลแทนคุณแผ่นดิน โครงการแทนคุณแผ่นดิน ปี 2560
- รางวัลโล่เกียรติคุณ ประมงอาสาดีเด่น ระดับภาคกลาง ปี 2558
- รางวัลโล่ประกาศเกียรติคุณ โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ปี 2555
- รางวัลชนะเลิศ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาประมงน้ำจืด ระดับประเทศ ปี 2544

ชีวิตที่พอเพียง

นายสุทัศน์ รอดคลองตัน ในอดีตครอบครัวประกอบอาชีพการทำนาเพียงอย่างเดียว โดยเป็นการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูง ก่อให้เกิดหนี้สิน และยังคงทำการเกษตรตามกระแสไปเรื่อยๆ มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาเป็นสวนอุ่น สวนส้มเขียวหวาน และสวนมะม่วง ตามลำดับ สุดท้ายก็ประสบความล้มเหลวจนหนี้สินสะสมเพิ่มมากขึ้น ในที่สุดก็ต้องขายที่ดินบางส่วนเพื่อชำระหนี้ ต่อมาจึงปฏิวัติตนเองและครอบครัวโดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เคยได้รับจากการฝึกอบรมสมัยตอนเป็นทหารเกณฑ์มาปรับใช้ ในปี 2517 เริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเอง มีการลองผิดลองถูกและทำการจดบันทึกด้วยตนเองอาศัยการพึ่งพาปัจจัยการผลิตในท้องถิ่นให้มากที่สุด งดการใช้สารเคมีทั้งหมด จนประสบความสำเร็จในพื้นที่สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 24 ปี ใช้ชีวิตแบบ

พอเพียง มีความพอดี พอประมาณ ไม่มีหนี้สิน ทำการเกษตรแบบพอเพียงตามวิถีชาวบ้าน ใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว รู้จักคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลสาเหตุเพื่อแก้ปัญหา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้และทดลองปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ลดการใช้สารเคมี ปรับรูปแบบการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาทำการเกษตรผสมผสาน ทำให้ลดต้นทุนการผลิตสามารถพึ่งพาตนเอง โดยปัจจุบันดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรบนพื้นที่ 11 ไร่ ประกอบด้วย การทำนา การทำสวนไม้ผล มะม่วง มะพร้าว อินทผาลัม การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงปลาหมอ ปลานิล ปลาตะเพียน และปลาสลิด การเลี้ยงกบ การเลี้ยงกุ้งขาว การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงแพะเนื้อ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตปุ๋ยหมักน้ำ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การเผาถ่าน การผลิตน้ำส้มควันไม้ การผลิตแก๊สชีวภาพใช้ในครัวเรือน และการประดิษฐ์เครื่องมือภาคการเกษตรใช้เอง อาทิเช่น เครื่องคัดและนับมะนาว เครื่องคัดแยกข้าวกล้อง เครื่องขอดเกล็ดปลา เป็นต้น

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสุทัศน์ ดำเนินชีวิตครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่แบบพอเพียง พออยู่พอกิน ไม่เป็นหนี้สิน ทำการเกษตรแบบพอเพียงตามวิถีชาวบ้านในที่ดินของตนเอง ทำให้ครอบครัวมีอาชีพ มีรายได้และอยู่อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นายสุทัศน์ยังคงยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ทดลองทำในสิ่งต่างๆ ที่อยากรู้และพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและคนในชุมชน จนทำให้เป็นผู้มีความรอบรู้ในหลายเรื่องและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังอาสาช่วยเหลือทำงานเพื่อ

ประโยชน์แก่ส่วนรวมและสังคมโดยสมัครใจไม่หวังสิ่งตอบแทน รวมถึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการติดต่อประสานงานกับเกษตรกร เพื่อพัฒนาภาคการเกษตรในภาพรวม

นายสุทัศน์ ได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดผลงานและองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เกษตรกรและผู้ที่สนใจทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด ตั้งแต่ปี 2544 โดยมีองค์ความรู้ที่โดดเด่น ได้แก่ การเพาะพันธุ์และอนุรักษ์พันธุ์ปลาหมอไทย ซึ่งสามารถเพาะพันธุ์ได้สูงสุด จำนวน 5 ล้านตัวต่อปี โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะพันธุ์อย่างแพร่หลาย จนเป็นที่นิยมสามารถส่งขายได้ในต่างประเทศ อาทิเช่น จีน บังกลาเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น โดยมีมูลค่าส่งออก 100,000 บาท/ปี และมีการเลี้ยงปลาหมอร่วมกับกบ เพื่อช่วยในการปรับปรุงสภาพน้ำ ทำให้ได้รับการยกย่องเป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด นอกจากนี้นายสุทัศน์ยังมีองค์ความรู้ในด้านการจัดการที่ดิน โดยมีการทำนาข้าวสลับกับการเลี้ยงปลาและกุ้งในพื้นที่เดิม เพื่อเพิ่มแร่ธาตุต่างๆ ในดิน และทำให้ดินมีความร่วนซุยมากขึ้น และได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมทางการเกษตรสำหรับช่วยให้เกษตรกรลดระยะเวลาการทำงาน และใช้เป็นเครื่องทุ่นแรง เช่น เครื่องคัดและนับมะนาว เครื่องคัดแยกข้าวกล้อง เครื่องขอดเกล็ดปลา เป็นต้น ได้รับคัดเลือกเป็นคลังเกษตรภูมิปัญญาของจังหวัดสมุทรสาคร

การขยายผลงาน

นายสุทัศน์ ได้รับการยอมรับในการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ทั้งด้านพืช สัตว์ และประมง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน สามารถพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้รับการจัดตั้งให้เป็นศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกรมปศุสัตว์ ศูนย์เรียนรู้ด้านการประมงและแปลงสาธิตโครงการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อการส่งออกของกรมประมง แปลงใหญ่แพะของจังหวัดสมุทรสาคร ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านการประมงประจำจังหวัดของกรมส่งเสริมการเกษตร และศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยเป็นที่ศึกษาดูงานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัด รวมถึงมีคณะศึกษาดูงานจากต่างประเทศ อาทิเช่น เกาหลีใต้ (Korea International Cooperation Agency : KOICA) จีน บังกลาเทศ เวียดนาม ลาว เป็นต้น เข้ามาศึกษาดูงานในพื้นที่และนำไปปรับใช้ในประเทศของตนเอง โดยเฉพาะองค์ความรู้ในเรื่องการเพาะเลี้ยงปลาหมอ เนื่องจากเป็นปลาสายพันธุ์ใหม่ เลี้ยงง่าย และยังไม่เป็นที่นิยมเพาะเลี้ยงในต่างประเทศ นายสุทัศน์ยังมีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และวารสารต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายสุทัศน์ ได้สร้างเครือข่ายโดยการเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วย กลุ่มพลังชุมชนคนคลองตัน และโรงสีข้าวชุมชน ดำเนินกิจกรรมโดยให้สมาชิกในชุมชนสามารถนำข้าวเปลือกมาสีที่โรงสีข้าวชุมชนไม่มีค่าใช้จ่าย กลุ่มธรรมชาติเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจังหวัดสมุทรสาคร ดำเนินกิจกรรมเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ และจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น ปลาหมอไทย กบ และเพาะเลี้ยงกุ้งขาว ปลาสลิด เพื่อการจำหน่าย รวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่แพะสมุทรสาคร ดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงแพะ จำหน่ายพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ขายเนื้อแพะเพื่อการบริโภคและขายมูลแพะ โดยสนับสนุนให้สมาชิกภายในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงเพิ่มอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิตของกลุ่ม ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่แพะสมุทรสาคร และเป็นหัวหน้าศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงแพะ

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การเพาะพันธุ์ปลาหมอไทย

1. การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลาหมอไทย

1) คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ ในกรณีที่เกษตรกรต้องการเพาะพันธุ์เอง เพื่อลดต้นทุนในกระบวนการผลิต การเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลาหมอไทยให้เลือกตัวที่ใหญ่และสมบูรณ์ที่สุด

2) การแยกเพศพ่อแม่พันธุ์ปลา ปลาตัวเมียจะมีลักษณะลำตัวแบนกว้าง ท้องจะใหญ่ เพราะมีไข่ ปลาหมอตัวผู้มีลักษณะลำตัวยาว กลม ท้องแห้ง

2. ขั้นตอนการเตรียมบ่อ

- ปล่อยน้ำเข้าสู่บ่อ โดยใส่มูลสัตว์ลงไปในบ่อ ทำให้เป็นแหล่งกำเนิดของลูกไร ซึ่งเป็นอาหารของลูกปลาและลูกกบในวัยอ่อน

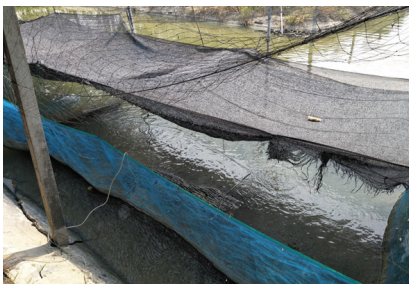

3. การผสมพันธุ์ปลาหมอไทย

การผสมพันธุ์ปลาหมอเกษตรกรสามารถทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1) การผสมพันธุ์แบบธรรมชาติ ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ช่วงเดือนพฤษภาคม – กรกฎาคม (ช่วงฤดูฝน) โดยเริ่มจากการทำความสะอาดบ่อ นำน้ำสะอาดเข้าบ่อที่ระดับความลึก 50 เซนติเมตร จากนั้นปล่อยพ่อแม่พันธุ์ปลาลงไปในบ่อ พื้นที่ 1 ไร่ ใช้พ่อแม่พันธุ์ปลาที่มีน้ำหนัก จำนวน 5 กิโลกรัม (พ่อแม่พันธุ์ปลาชนิดละ 5 คู่) พ่อพันธุ์แม่พันธุ์จะผสมพันธุ์กันเอง และจะวางไข่ โดยใช้ระยะเวลา จำนวน 3 คืน จากนั้นให้ปล่อยน้ำเข้าบ่อที่ระดับความลึก 80 เซนติเมตรจนถึง 1 เมตร และนำลูกพันธุ์ปลาออกจำหน่ายได้ตอนอายุ 1 – 2 เดือน ทั้งนี้ การผสมพันธุ์ปลาโดยใช้วิธีธรรมชาติจะให้ลูกปลาจำนวนตั้งแต่ 10,000 – 20,000 ตัว

2) การผสมพันธุ์เทียม เป็นการใช้สารเคมีช่วยเร่งการตกไข่ วิธีนี้ช่วยให้ได้ลูกพันธุ์ปลาคราวละมากๆ เพราะสามารถกำหนดปริมาณได้เอง ให้เพาะพันธุ์ในบ่อซีเมนต์ ขนาด 3 x 3 เมตร หรือ 6 x 6 เมตร โดยล้างทำความสะอาดบ่อให้เรียบร้อย และใส่น้ำลงในบ่อความลึก 30 เซนติเมตร ปล่อยพ่อแม่พันธุ์ปลา จำนวน 5 คู่ ใช้เคมีในการผสมเทียม ได้แก่ suprefact จำนวน 20 มิลลิกรัม น้ำกลั่น จำนวน 80 มิลลิกรัม และยากระตุ้นโมทิเลี่ยม (Motilium) เป็นยากระตุ้นให้ไข่สุก จำนวน 1 เม็ด ผสมส่วนผสมทั้งหมด

ให้เข้ากันในอัตรา 1 ซีซี ใช้เข็มฉีดยาฉีดสารเคมีดังกล่าว ที่ผิวหนังปลาใต้เกล็ดปลาพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ปลา แม่พันธุ์ปลาจะวางไข่ ภายในระยะเวลา 6 ชั่วโมง และจะฟักเป็นตัวภายใน 6 ชั่วโมง ทั้งนี้ การผสมพันธุ์ปลาโดยใช้วิธีผสมเทียมด้วยสารเคมีจะให้ลูกปลาจำนวนตั้งแต่ 25,000 ตัว ขึ้นไป

การผสมพันธุ์ปลาหมอไทยทั้ง 2 แบบมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะการผสมพันธุ์เพื่อการค้า เหมาะสมอย่างมากที่จะใช้วิธีการผสมเทียม ใน 1 ปี สามารถทำได้ 12 เดือน ช่วยให้มีพันธุ์ปลาออกจำหน่ายได้ทันตามความต้องการของลูกค้า แต่ถ้าใช้วิธีเพาะพันธุ์ตามธรรมชาติใน 1 ปี สามารถทำได้เพียง 3 เดือนเท่านั้น ซึ่งไม่ทันต่อความต้องการของตลาด

การทำนาข้าวสลับเลี้ยงปลาและกุ้ง

ระยะเวลาในการทำนาข้าวไรซ์เบอรี่ 4 – 5 เดือน

ระยะเวลาทำนาข้าวปกติ 3 เดือน

การทำนาข้าวสลับกับการเลี้ยงปลาเลี้ยงกุ้ง เป็นการสลับปรับเปลี่ยนพื้นที่ทำการเกษตร หลีกเลี่ยงการระบาดของโรคและแมลง และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงดิน เพราะการเกษตรในรูปแบบเดียวเป็นประจำจะทำให้ดินสูญเสียแร่ธาตุบางอย่างไป และต้องใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้นๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และยังทำให้ดินแห้งแข็ง การอุ้มน้ำในดินลดลง นอกจากนั้น ยังให้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจด้วย คือทำให้ผลผลิตไม่ล้นตลาด โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวในนา ดำเนินการปรับเปลี่ยนจากการทำนามาเป็นการเลี้ยงกุ้ง หรือปลาด้วยวิธีธรรมชาติ โดยเริ่มปรับสภาพพื้นที่นาข้าวให้เป็นบ่อปลาด้วยการตัดตอซังข้าว นำไปทำปุ๋ยหมัก นำน้ำเข้าพื้นที่อย่างน้อย 1 เมตร ปรับสภาพน้ำ/ฆ่าเชื้อด้วย EM ถ้าหากน้ำเสียให้ใช้ EM จำนวน 200 ลิตร ใส่ลงไปในบ่อ

2. ปล่อยลูกพันธุ์กุ้งหรือปลาลงในบ่อที่เตรียมไว้ ลูกกุ้งจะกินฟางข้าวที่อยู่ในบ่อใช้ระยะเวลา 2 เดือน ต่อมาเราสามารถให้อาหารกุ้งได้ตามปกติ (อาหารสำเร็จรูป) และทำอาหารเสริมเพื่อช่วยให้กุ้งมีการขับถ่ายที่ดี ส่งผลให้กุ้งมีสุขภาพที่ดี โดยมีส่วนผสม ดังนี้ กล้วยสุกบดละเอียดหรือสับปะรด จำนวน 2 กิโลกรัม กากน้ำตาล จำนวน 1 ลิตร น้ำเปล่า จำนวน 4 ลิตร ถังหมัก ขนาดบรรจุ 5 ลิตร ใส่ส่วนผสมทั้งหมดลงไปในถังหมัก หมักเป็นเวลา 30 – 60 วัน วิธีการใช้ให้นำอาหารกุ้ง ผสมกับอาหารที่ทำเอง และผสมน้ำเปล่าให้พอเหมาะคลุกเคล้าให้เข้ากันในอัตราส่วน อาหารปกติ 5 กิโลกรัม/อาหารที่ทำเอง จำนวน 100 ซีซี

3. ในระหว่างการเลี้ยงต้องมีการเติมน้ำ/ถ่ายน้ำออกจากบ่อ สังเกตสีของน้ำในบ่อจะเป็นสีเขียวลอยบนผิวน้ำให้เติมน้ำเข้าบ่อ และปล่อยหน้าน้ำทิ้งจนกว่าสีของน้ำในบ่อกลับมาเป็นปกติ เมื่อกุ้งโต ใช้เวลา 4 เดือน สามารถจับขายได้

การเลี้ยงปลาหมอร่วมกับกบ

สามารถเลี้ยงปลาหมอในบ่อดินตามธรรมชาติ ในพื้นที่ 1 ไร่ ให้ปล่อยลูกพันธุ์ปลา จำนวน 10,000 ตัว โดยสามารถเลี้ยงกบร่วมกับปลา โดยการเลี้ยงกบในกระชัง กว้าง 2 x 5 เมตร ในพื้นที่ 1 ไร่ สามารถเลี้ยงกบได้ จำนวน 15 กระชัง

การเลี้ยงปลาหมอ เริ่มต้นให้เตรียมบ่อสำหรับเลี้ยง บ่อดินขุดใหม่ให้ตากบ่อให้แห้งประมาณ 1 สัปดาห์ นำน้ำเข้าบ่อที่ระดับความลึก 1 เมตร ทิ้งไว้ 1 วัน ก็สามารถปล่อยปลาได้ เมื่อปล่อยปลาแล้วค่อยๆ เติมน้ำให้มีความลึก 2 เมตร จนตลอดฤดูกาลเลี้ยง เกษตรกรที่มีบ่อปลาอยู่แล้ว ให้เอาน้ำออกและตากบ่อให้แห้ง เพื่อกำจัดศัตรูของลูกปลาหมอ เช่น ปลาช่อน ตากบ่อให้แห้งประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นปล่อยน้ำเข้าบ่อ แล้วปล่อยปลา ส่วนบ่อซีเมนต์ทำความสะอาดบ่อก่อนใส่สารปรับสภาพน้ำ ก่อนปล่อยปลาลงเลี้ยง

การให้อาหารปลา เมื่อปล่อยปลาลงในน้ำแล้ว ให้อาหารเม็ดเล็กไประยะหนึ่ง หรือประมาณ 1 เดือน ให้ปริมาณมื้อละ 1 กิโลกรัมต่อปริมาณปลา 5,000 ตัว เลี้ยง 3 มื้อ ค่อยๆ เพิ่มปริมาณอาหารในแต่ละมื้อ ให้มากขึ้นตามความเหมาะสม ในช่วง 2 เดือน เริ่มให้กินอาหารเม็ดปลาดุกขนาดเล็กพิเศษ หรือดูขนาดของตัวปลา ให้เหมาะสมกับขนาดของอาหารเม็ด จากนั้นค่อยๆ เปลี่ยนขนาดของอาหารปลา ตามความเหมาะสมของขนาดปลา ใช้อาหารปลาดุกเลี้ยงประมาณ 2-3 เดือน จากนั้นเข้าเดือนที่ 4-5 ก็ให้อาหารสด เช่น ไส้ปลา ไส้ไก่ ปลา เป็ด หัวไก่ มาบด แล้วผสมกับรำให้ปลากินแทนอาหารสำเร็จรูปเพื่อลดต้นทุน จากที่เคยเลี้ยงอาหาร 3 มื้อ ก็ลดเหลือ 2 มื้อ

เกษตรกรสามารถเลี้ยงปลาหมอร่วมกับการเลี้ยงกบในกระชัง เพราะอาหารที่ให้กบจะไม่สูญเสียไปไหน ปลาจะช่วยกิน ช่วยบำบัดของเสีย ช่วยทำให้กระชังกบสะอาด ในเวลา 6 เดือน ก็สามารถจับปลาได้ กบที่เลี้ยงจะมีสุขภาพดี กระชังกบจะสะอาดไม่มีโรครบกวน

แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร

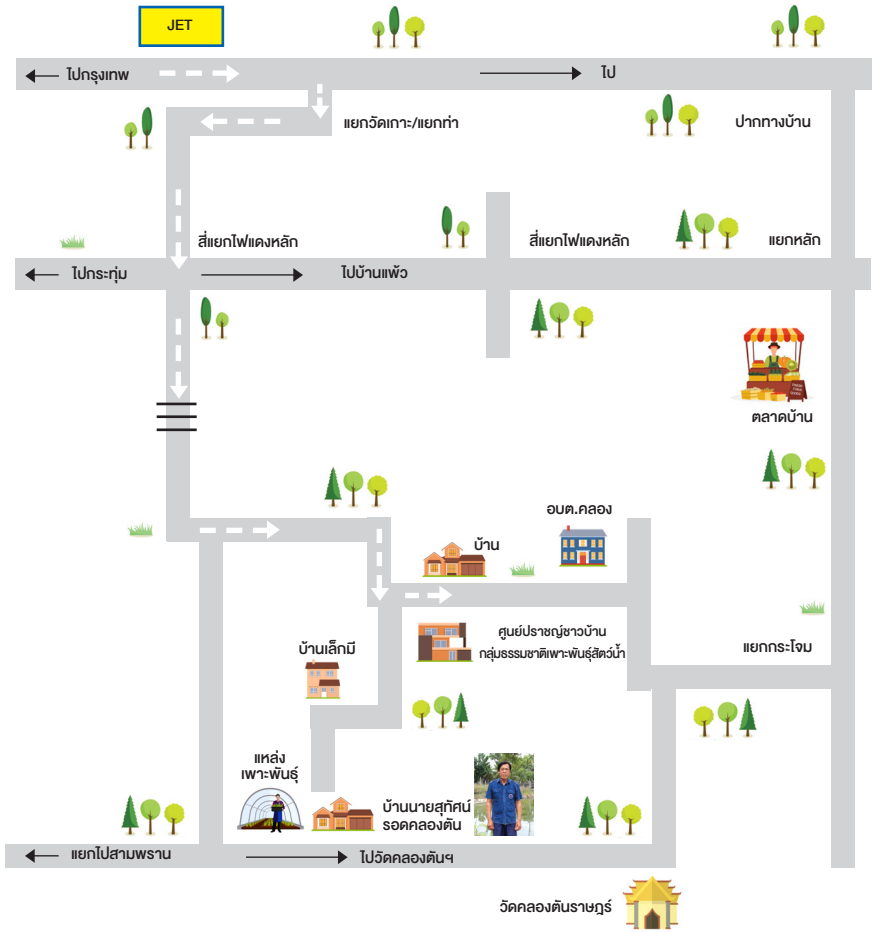

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองตัน
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 76150

กลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรสาคร

034-450320-2

moac_skn@yahoo.com

https://www.opsmoac.go.th/samutsakhon-home